

Motion till riksdagen 2022/23:1465

av Emma Berginger m.fl. (MP)

Förbud mot kärnvapen och krav på Sveriges framtida Natomedlemskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel av kärnvapen till Sverige i både freds- och krigstid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska ingå i Nuclear Planning Group, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska vara del i nuclear sharing, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, ska verka för principen om No first use i Nato, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för att öka respekten för demokratiska värderingar genom ett demokratikrav inom Nato, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska ha permanenta Natotrupper på svensk mark, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nordiskt försvarssamarbete och säkerhetspolitiskt samarbete och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Säkerhetsläget har försämrats dramatiskt i vårt närområde på kort tid. Den europeiska säkerhetsordningen är satt ur spel. En demokrati i Europa har blivit invaderad av en auktoritär stat som försöker frånta landet sin rätt till frihet och självbestämmande. Ohyggliga, grova krigsbrott som våldtäkter och massmord på civila rapporteras nu från en rad platser där de ryska soldaterna dragit fram. Miljontals människor i Ukraina har tvingats på flykt, många tusen civila har dödats.

Detta kommer att påverka oss alla under mycket lång tid och tyvärr ser kriget ut att fortsätta på obestämd tid. Vi behöver fortsätta med tydliga sanktioner mot Ryssland. Vi behöver stötta Ukraina både humanitärt, ekonomiskt och militärt och vara beredda att försvara centrala värderingar som är grunden i våra demokratiska stater.

Sverige är nu på väg att lämna en säkerhetspolitisk linje som har gällt i århundraden, som hållit vårt land utanför krig och konflikter. Det är ett stort och historiskt beslut. Och vi anser att det är anmärkningsvärt att det har skett på bara några veckor. Ett sådant avgörande beslut förtjänar en djupgående samhällsdiskussion och en djupare analys av för- och nackdelar än den som genomförts inom ramen för den säkerhetspolitiska analysgruppen.

Sveriges säkerhet och vår förmåga att klara kriser handlar inte bara om militär styrka. Vi ska också ha beredskap att möta hot som påverkanskampanjer, cyberhot och hacker-attacker mot IT-system, terrorism, hot mot demokratin och hot mot rättssamhället. Nya pandemier kommer att komma, och vi kommer se brist på nödvändiga insatsvaror. Och inte minst klimatförändringar med torka, bränder, stormar och översvämningar kommer sätta mer och mer press på världen och på Sverige.

Nato

Miljöpartiet ansåg att det bästa för Sverige hade varit att inte ansöka om medlemskap i kärnvapenalliansen Nato, och att vi istället skulle bibehålla vår frihet att välja våra samarbetspartners när det gäller säkerhetspolitiska frågor. Eftersom ansökan om medlemskap nu är inlämnad och Sverige har fått status som ansökarland väljer vi att här lägga fram de krav som vi har presenterat gällande Sveriges Natoansökan.

En värld med kärnvapen kan aldrig vara en säker värld

Miljöpartiet vill att Sverige ska fortsätta arbeta för global nedrustning, särskilt kärnvapen som vi vet är ett existentiellt hot mot mänskligheten. Ett medlemskap i Nato innebär att Sverige skriver under på att använda kärnvapen som hot och som en del i en försvarsstrategi. Vi är oroad över att Sveriges viktiga arbete för nedrustning av kärnvapen kommer att försvåras om vi är medlemmar i en kärnvapenallians som Nato.

Sverige ska vara en kärnvapenfri nation, med god lagstiftning som skapar förutsebarhet och säkrar detta över tid. Sverige bör därför omedelbart anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel av kärnvapen till Sverige i både freds- och krigstid. Det ska gälla all form av införsel, inte minst stationering, och transfer av kärnvapen på svensk mark, svenskt vatten och i svenskt luftrum. Det skulle stärka säkerheten i den skandinaviska regionen och ge en tydlig gemensam avspänning men också vara solidariskt mot våra grannländer som har liknande regelverk. Kärnvapen på svensk

mark skulle utöka hotbilden mot Sverige och Norden. Att inte formulera förbehåll kring kärnvapen inför en Natoanslutning med hänvisning till att det skulle kunna göras senare menar vi är oärligt och skapar onödig osäkerhet.

Vi vill att regeringen tydliggör att Sverige inte ska ingå i Nuclear Planning Group, och att Sverige driver principen om No First Use (NFU) inom Nato. Principen om First Use tillåter alliansen att som första aktör i en konflikt introducera kärnvapen. Principen försvårar globala nedrustningsinitiativ eftersom den medför att ett överhängande hot om kärnvapen alltid kvarstår. Ett alternativ till den nu rådande principen är No First Use som innebär att kärnvapen aldrig får användas om en kärnvapenmakt inte först attackeras av kärnvapen.

Vi vill vidare att regeringen tydliggör att Sverige bör ifrågasätta den s k kärnvapendeling som sker mellan USA och några av de europeiska Natomedlemmarna. Att en kärnvapenstat lånar ut kärnvapen till icke-kärnvapenstater, så som sker inom Natos nuclear sharing, strider mot andan i icke-spridningsfördraget och kan i framtiden åberopas som prejudikat också för andra kärnvapenstater att låna ut sina vapen. En sådan utveckling vore katastrofal. Sverige bör verka för att Nato ändrar sin policy. Vi noterar också att vårt förslag ligger nära de tankar som uttrycktes av den av utrikesminister Anna Lindh initierade Weapons of Mass Destruction Commission, som rentav gick längre och önskade att kärnvapnen alltid endast skulle finnas på kärnvapenstaternas egna territorier.

Diplomati och förebyggande arbete för fred

I en tid av ökande spänningar i världen så behövs mer än någonsin globala aktörer som kan verka för fred, för konfliktförebyggande och medla i pågående konflikter. Här har Sverige en stolt tradition att falla tillbaka på, att som alliansfritt land medla och förebygga i krig och konflikter runt om i världen. Vårt diplomatiska arbete och vårt stabila bistånd har bidragit till att ge oss ett starkt namn som vi kan använda för en fredlig utveckling i världen.

För att säkra att Sverige fortsätter att driva och utveckla den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken, bör Sverige utarbeta en form för och inbjuda till regelbunden dialog mellan Försvarsdepartementet och freds- och MR-organisationer. Sverige bör även öka sitt fredsfrämjande arbete. Sverige ska fortsatt driva en självständig utrikespolitik och stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter även om auktoritära stater utövar påtryckningar.

Samarbeten och dialog

Vid ett eventuellt Natomedlemskap ska Sverige inte ha permanenta Natotrupper på svensk mark. Därutöver bör Sveriges regering inför alla Natos försvars- och utrikesministermöten samt de årliga statsöverhuvudmötena ha överläggningar med lämpliga riksdagsutskott eller nämnder om det som ska diskuteras på dessa möten för att säkerställa demokratisk förankring i Sverige.

Demokrati och offentlighetsprincipen

Sverige har en stolt tradition av transparens och offentlighetsprincip. Sverige ska vara pådrivande för att förbättra insynen i Nato, och pådrivande för att de nationella parlamenten i medlemsländerna måste skärpa sin granskning av Natos angelägenheter så att ansvarsutkrävande kan ske.

Vi oroas över den demokratiska tillbakagång som vi ser idag, även i flera länder som är medlemmar i Nato. Vi ser nu Natoländer där grundläggande mänskliga rättigheter utmanas allt oftare. Journalister som fängslas, media och universitet som kontrolleras, där rättsstatens principer ifrågasätts. Det är oroande trender som måste brytas. Därför bör Sverige verka för att Nato inför ett demokratikrav.

När alla nordiska länder nu kommer att vara medlemmar i Nato, så är det viktigt att utveckla det rent nordiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet. Former för detta bör utvecklas inom Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet.

Emma Berginger (MP)

Jacob Risberg (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Amanda Lind (MP)

Annika Hirvonen (MP)